

Ničitelé přehrad v Muzeu RAF. Zkuste si nálet na vlastní oči i uši.

vhu.cz/vystava-nicitele-prehrad-v-muzeu-raf-na-vlastni-oci-usi-i-kuzi/

12. 08. 2019

O proslulém a ojedinělém náletu britského Královského letectva na německé přehradu na řece Ruhr v květnu 1943 byl natočen již o dvanáct let později skvělý film Ničitelé přehrad (The Dam Busters) režiséra Michaela Andersona. O útoku byla napsána také řada knih. Ale teprve od letošního roku mohou návštěvníci londýnského Muzea Královského letectva zažít pověstnou operaci CHASTISE na „vlastní oči, uši i kůži“, a to prostřednictvím virtuálních brýlí, sluchátek a speciálních senzorů.

FOTOGALERIE

+22

Operaci je věnována část Bomber Hall, kde kromě „kóje“ pro zvláštní efekty najdeme také rekonstrukci kanceláře konstruktéra Barnes Wallise, autora „skákející“ pumy, která je také představena v podobě repliky. Barry Smith, ředitel návštěvnického a komerčního rozvoje Muzea RAF, k tomu poznamenal: „V našem muzeu se velmi zajímáme nové způsoby interpretace a sdílení příběhů Královského letectva. Možností pozvat naše návštěvníky, aby se stali součástí příběhu Dambusters, jsme opravdu nadšeni. A mohu upřímně říci, že spokojeni jsou i naši návštěvníci.“

Připomeňme, že o zničení německých přehrad začalo britské letectvo uvažovat již před vypuknutím druhé světové války. Zápavy způsobené protržením hrází měly zničit průmyslovou výrobu v Porúří. Avšak s tehdy používanými konvenčními leteckými pumami nebyl podobný útok myslitelný. Teprve počátkem roku 1943 přišel konstruktér Barnes Wallis s nápadem „skákející“ pumy (vlastně jakési „žabky“), která by přeskočila ochranné sítě a po nárazu na přehradní hráz by se potopila pod hladinu, kde by teprve vybuchla. A právě v té době byl již k dispozici těžký bombardér Avro Lancaster, jedno z nejlepších a nejúspěšnějších bombardovacích letadel druhé světové války.

Útok ale vyžadoval neobyčejnou přesnost. Aby Wallisova puma skutečně skákala, musela být svržena z výšky přesně 18,3 metru. Navíc musela rotovat, k čemuž ji přivedl zvláštní mechanismus, který byl až do roku 1962 vojenským tajemstvím. A do třetice musela být puma shozena v přesné vzdálenosti od přehrady.

Pro útok byla vytvořena zvláštní 617. peruť pod vedením podplukovníka Guy Gibsona. Po několika týdnech výcviku, kdy posádky Lancasterů svrhli 2 500 cvičných pum a vysloužili si kvůli hloubkovým letům protesty místních obyvatel, byla pro nálet vybrána noc z 16. na 17. květen. V půl desáté večer odstartovalo ze základny Scampton v Linconshiru 19 Lancasterů. Výsledek útoku: protržené hráze přehrad Möhne a Eder, poškozená přehrada Sorpe. Cena za úspěch nebyla malá, osm bombardérů se nevrátilo, zahynulo 53 mužů z celkového počtu 133. „Wallis byl ze ztráty tolika mladých

životů velmi nešťastný. Cítil za to zbytečně osobní zodpovědnost. My měli tehdy ohromné štěstí, že jsme přežili," vzpomínal v roce 2003 bombometčík 617. perutě George Johnson.

Zcela ochromit německý průmysl v Porúří se sice nepodařilo, ale záplavy jej vážně narušily. Utopilo se na 1 200 lidí, převážně civilistů. Na opravy přehrad muselo být nasazeno téměř 30 tisíc dělníků, k obraně před nálety pak dalších 10 tisíc vojáků, kteří tak chyběli na ruské frontě. Říšský ministr zbrojního průmyslu Albert Speer také při výslechu po válce přiznal nesmírný psychologický účinek náletu na německé obyvatelstvo.

Úspěchu Gibsonových mužů také náležitě využila britská propaganda. Rozsáhlé články popisující nálet se v ostrovním tisku objevily již v úterý 18. května, a to včetně leteckých snímků zničených přehrad. Ani premiér Winston Churchill, který byl v té době na návštěvě USA, neopomněl 19. května zničení německých přehrad zmínit ve svém projevu k americkým senátorům a kongresmanům.

Britské Královské letectvo na ojedinělý nálet Lancasterů nezapomíná ani po letech. V roce 2003, u příležitosti 60. výročí operace CHASTISE, ve spolupráci s televizní stanicí Channel 4 útok dokonce „zopakovalo“. Ovšem jen na speciálně připraveném trenážeru. Osm mladých příslušníků RAF pod vedením pětadvacetileté kapitánky Lucy Robinson však muselo zapomenout na palubní počítače a naučit se během sedmi týdnů navigovat stejně jako jejich předchůdci, kteří měli k dispozici jen stopky, mapu, tužku a kompas.

„I když vše bylo jen simulované, osmihodinová mise mne naprosto vyčerpala,“ prohlásila tehdy po úspěšném splnění úkolu Lucy Robinson a zdůraznila, jak je ráda, že dokázala, že i žena může zvládnout takovouto „práci“. Za války sice několik pilotek přelétávalo například letouny z továren k bojovým perutím, přímo u nich však nesloužila žádná.

Za „odměnu“ se tehdy mohli mladí britští letci proletět i ve skutečném Lancasteru, jedním ze dvou, které jsou dosud letuschopné. Při letu v chloubě, která patří Kanadskému leteckému muzeu v Ontariu, s nimi bylo na palubě i sedm tehdy žijících příslušníků 617. perutě.

Virtuální zkušenost návštěvníků Muzea RAF z náletu na německé přehrady samozřejmě netrvá osm hodin; zážitek je omezen na deset minut. Ale přesto stojí za to.

Jaroslav Beránek